

Eva Malúšová

Intimita v současné české fotografii

Bakalářská práce

Slezská univerzita v Opavě

Filozoficko – přírodovědecká fakulta v Opavě

Institut tvůrčí fotografie

Opava, 2011

Eva Malúšová

Intimita v současné české fotografii

Intimity in contemporary Czech photography

Bakalářská práce

Obor: Tvůrčí fotografie

Vedoucí práce: Odb.as., Mgr., MgA. Tomáš Pospěch

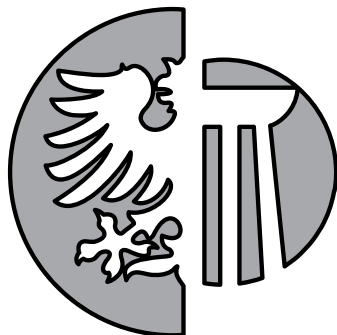
Oponent: Odb. as. Mgr. Jiří Siostrzonek, Ph.D.

Slezská univerzita v Opavě

Filozoficko – přírodovědecká fakulta v Opavě

Institut tvůrčí fotografie

Opava, 2011

» Abstrakt

Intimita do fotografie neodmyslitelně patří od doby, kdy fotoaparáty začaly ztrácet na své velikosti, stávali se nenápadnějšími a tím i bližší svým majitelům, modelům ale také divákům.

Toto téma je mi blízké, proto jsem si ho vybrala pro svou bakalářskou práci. Cílem je představit současné české autory, kteří zachycují intimitu v různých podobách.

Klíčová slova:

Intimita, Obrazový deník, intimní deník, Rodina, vztahy, portrét, autoportrét

» Abstract

Intimacy essentially belongs to photography since the cameras started lose on their size, began more discreet and also more closer to its owners, models, but also to the beholders. This topic is close to me, that's why i chose it for my bachelors work.

Purpose of this works is to introduce contemporary Czech photographers, who captures intimacy in its various forms.

Key words:

Intimacy, Photographic diary, intimate diary, family, relationships, portrait, selfportrait

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
MALÚŠOVÁ Eva	Nad Vývozem 4874, Zlín	F507835

TÉMA ČESKY:

Intimita v současné České fotografii

NÁZEV ANGLICKY:

Intimty in contemporary Czech photography

VEDOUcí PRÁCE:

MgA. Mgr. Tomáš POSPĚCH - ITF

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

Intimita do fotografie neodmyslitelně patří od doby kdy fotoaparáty začaly ztrácet na své velikosti, stávali se nenápadnějšími a tím i bližší svým majitelům, modelům ale také divákům.

Toto téma je mi blízké, proto jsem si ho vybrala pro svou bakalářskou práci. Cílem je představit současné české autory, kteří zachycují intimitu v různých podobách.

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

BIRGUS, Vladimír a MLČOCH, Jan: Česká fotografie 20. století, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze/ KANT, Praha, 2010

BIRGUS, Vladimír a MLČOCH, Jan: Česká fotografie 20. století- Průvodce, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze/ KANT, Praha, 2005

Kolektiv autorů: Šestka- šest českých fotografických škol, KANT, Praha, 2008

PINKAVA, Jan; MLYNÁŘOVÁ, Lucie; HLADÍK, Michal: To nepodstatné, Vysoká škola uměleckoprůmyslová, Praha 2008

BRIČOVÁ, Kateřina; STUCHELOVÁ, Věra: Autoportrét- tisková zpráva k výstavě, Galerie Bazilika, České Budějovice 2008

Kolektiv Autorů: Menu- z prací studentů Ateliéru reklamní fotografie FMK UTB ve Zlíně, FMK UTB ve Zlíně, Zlín 2007

Časopis Fotograf: číslo 4- Intimita, ročník třetí, 2004

Časopis Fotograf: číslo 13- Rodina, ročník osmý, 2009

Podpis studenta:

Datum:

Podpis vedoucího práce:

Datum:

Podpis vedoucího katedry:

Datum:

Poděkování:

Chtěla bych poděkovat Odb. as. Mgr. MgA Tomášovi Pospěchovi, především za trpělivost, ale i za věcné připomínky a rady.

Ráda bych také poděkovala všem autorům, kteří mi poskytli potřebné informace i fotografie k textu.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně za použití literatury a pramenů uvedených v seznamu použité literatury.

Souhlas:

Souhlasím, aby tato práce byla zveřejněna v Ústřední knihovny FPF SU v Opavě a knihovně Uměleckoprůmyslového muzea v Praze a na internetové stránky Institutu tvůrčí fotografie FPF SU v Opavě.

» Obsah

Úvod	1 – 2
Obrazový a intimní deník	3 – 17
Rodina a vztahy	18 – 30
Portrét	31 – 37
Autoportrét	38 – 44
Závěr	45
Literatura	46
Jmenný rejstřík.....	47

» Úvod

Důvod proč jsem si vybrala toto téma, je jednoduchý, líbí se mi. Lákají mě představy a nahlédnutí do tajných zákoutí života jiných, stejně tak jako poznávání těch svých. Fascinují mě různá pojetí a přístup k intimitě, protože co je u jiných běžným, banálním okamžikem, pro mě jako pro diváka může být něčím novým, zajímavým a ano, tajemným. Intimita nás provázela fotografií už od dob vzniku kompaktnějších fotoaparátů, které autorům umožnili přestat vytvářet těžké a složité scény, ale naopak dovolili přiblížení k samotným objektům, modelům i sobě samým. Troufám si říct, že zjednodušení techniky také více vtáhlo do fotografie ženy jakožto autorky, přeci jen většinou nejsou technicky založené, právě naopak a tak jednodušší technika jim konečně nebrání plně se fotografii věnovat. Zmiňuji to hlavně proto, že ženy přináší do fotografie nový pohled a osobnější pojetí témat. Mění i témata samotná, jejich přístup k dětem je jiný než mužský, je mateřský. Smysl pro rodinu je silnější. Myslím, že hlavně ony vnesly do fotografie intimitu.

A co je tedy intimita? Nahlédnutí pomyslnou klíčovou dírkou do života, do nitra samotného člověka? Je to něco citlivého co v sobě máme, něco osobního co je jenom naše a o co se nechceme s nikým dělit, co si musíme chránit. Všichni máme své hranice, kterými se uzavíráme do sebe a které si bráníme. Zároveň je často překračujeme nebo si to alespoň přejeme. Hranice, o kterých mluvím, jsou nejen společenskými pravidly, ale také osobní stydlivostí. Není tedy náhodou, že každé naše proniknutí do intimit člověka nás zajímá. Je v tom malá dávka voyerství, kterou v sobě všichni máme. Do dnešní doby už bylo odhaleno snad všechno, nic už není tabu, o sexu se baví i ti nejmenší jako o samozřejmosti, svět je prosycen násilím a zdá se, že lidé projevují jakousi empatii vůči jakýmkoliv tématům a proto se stále více umělců, ale i televizních, filmových a hlavně reklamních tvůrců, snaží šokovat, ale ani to dlouho nevydrží a zdá se, že lidstvo potřebuje stejně tak jako ve třicátých letech dvacátého století znovuobjevení „všedního dne“.

Intimita ve fotografiích je však velmi široké a obsáhlé téma. Můžeme ji pozorovat už u samotného vzniku, fotografické akce, mačkání spouště. Není náhoda, že spousta autorů si pro vznik svých fotografií vybírá své blízké. Důvody jsou různé, většinou nejde o to, že jsou prostě po ruce, ale je jednodušší fotit někoho, s kým máte vztah, koho důvěrně znáte, ať už se jedná o rodinu nebo přátele. Mnohdy je však motivem právě vztah samotný. Takový člověk nás ovlivňuje a inspiruje a to se často promítá do naší tvorby.

Vyplouvá tak na povrch naše láska, úcta, obdiv a přátelství. Už před více než sto lety řekl nadaný francouzský fotograf a letec Nadar: „Nejlépe fotografuji lidi, které znám nejlépe.“ Fotograf, kterému můžeme právem připisovat zásluhu za rozkvět fotografie po roce 1850 v Paříži. Ani obyčejnou rodinnou fotografii nemusíme podceňovat, je pro naše životy důležitá a je součástí všech sociálních vrstev. Například Annie Leibowitz uvádí, že v začátcích ji nejvíc ovlivnila početná dokumentace z dětství, kterou pořídila její matka. Významná autorka, která se proslavila svými titulními stranami pro Rolling Stone, Vanity Fair a Vogue neupustila od zachycování svých nejbližších. Ona sama říká, že nerozlišuje mezi zakázkami a životem, je prostě fotografka a tak fotí. Její fotografie jsou tolik slavné hlavně proto, že se dokázala vcítit do každého z fotografovaných, přicházela k nim bez předsudků, snažila se je poznat a jejich duši ve fotografii otisknout. Myslím, že tento přístup je pro většinu žen ve fotografii společný a zásadní. Díky těmto aspektům není náhoda, že v mé bakalářské práci silně převažují.

Rozhodla jsem se téma Intimity rozvést do čtyř pomyslných témat „obrazový deník“, „rodina a vztahy“, „portrét“ a „autoportrét“. Velmi dobře si však uvědomuji, že hranice mezi těmito tématy je pouze pomyslná, proto rozdělení není bráno příliš striktně a jednoznačně. U některých autorů jsem dlouho přemýšlela, jestli jsou vhodnější pro to či ono téma. Vždyť pomocí osobního dokumentu vytváříme mnohdy intimní obrazový deník, který může být zároveň autoportrétem. Podobnou přesmyčku spojení si můžeme také vyložit u portrétu. Co mají všichni autoři, o kterých budu psát společně je právě intimní pojetí svých fotografií. Libovolně si volí témata, různorodě je interpretují, ale vždy v nich zachycují intimní zpověď, ať už sami sebe nebo svých blízkých, různým způsobem a různými prostředky. A subjektivní je i můj výběr autorů. Nesnažím se o kompletní historický přehled a určitě neobsáhnu ani všechnen současný. Autory si vybírám hlavně podle toho, že jsou mi svým pohledem na svět blízcí, něčím mě okouzlili a jistým způsobem i ovlivnili.

» **Obrazové a intimní deníky**

Určitou osobní výpovědí je obrazový deník, který stejně jako deník psaný má různé podoby, často je i kombinací obou forem. Většinou je to série skutečných, nebo fiktivních záznamů a událostí v různých časových intervalech, nebo v určitém životním období. Fotografie je pro deníky vlastně ideálním výrazovým prostředkem, je srozumitelná a jasně čitelná i díky své věrohodnosti vůči předloze, na rozdíl od psaného slova, které pro nás může být překážkou například i ve formě cizího jazyka. Dříve fotografie spíše dokumentovaly zážitky z cest a doprovázely deníky psané, jak tomu bylo například u Josefa Binka, který zdokumentoval celou svatební cestu do Dalmácie

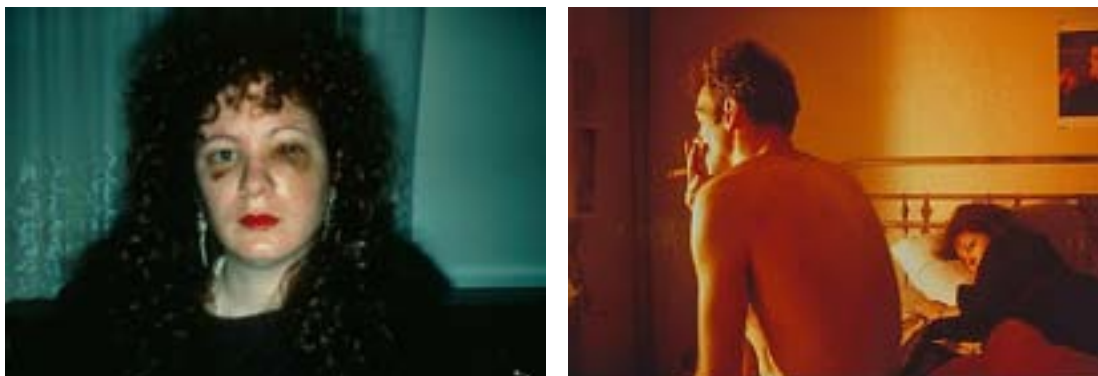
a tyto fotografie dal své ženě jako svatební dar. Významný obrazový deník vytvořil ve své době francouzský fotograf Jacques-Henri Lartigue, který již od dětství dokumentoval život kolem sebe. V době technických vynálezů a objevů tak vznikl „Deník století“, jak v roce 1970 nazval jeho rozsáhlou publikaci Richard Avedon.

Já bych však nechtěla uvádět klasické cestopisné deníky, jde mi spíše o ty osobnější, pocitové a intimní. Zajímají mě soubory fotek, které ani sám autor nemusí považovat za formu deníku jako takového, nemusí si lepit fotky s popisky, ale jde spíše o intimnější a dlouhodobější záznam běžných věcí z jeho života. Tyto fotografie nebývají zaznamenávány pro nějakou potřebu je prodat společnosti, ale spíše pro svou vlastní fascinaci vzniklé situace. Většinou až postupem času je autor skládá k sobě, vytváří si tak soubory a dává jim jména.

Mnohem významnější pro moje téma je práce, dnes již světově známé fotografky Nan Goldin. Chtěla bych jako příklad více rozvést práci dvou světových fotografek, protože jejich odkaz a vliv můžeme pozorovat dodnes v mnoha souborech současných českých autorů. Obzvláště Nan Goldin je díky své upřímnosti a otevřenosti autorkou, kterou za svůj vzor považuje, nebojím se říct, téměř každý. A i když je dnes už velmi známá, myslím, že je důležité si ji zase připomenout.

Goldinová vytvořila svůj vlastní deník života, který byl plný drog, alkoholu, sexu, homosexuálů, prostitutek a transvestitů. Po smrti její vlastní sestry se pro ni fotografování stalo jistou potřebou, únikem od puristické společnosti kolem ní a jakousi arteterapií. Tato událost podnítila její útěk od rodiny a začátek života se svými přáteli ze školy. Její život byl s přáteli natolik

provázaný, že fotografie, které pořizovala, nejsou jen pouhým nestranným pozorováním, ale naopak se vždy vztahují ke konkrétním, hlubokým osobním prožitkům a situacím. Mezi portréty svých blízkých se objevují i vlastní autoportréty, čímž se stává součástí svého vlastního záznamu. Díky své vytrvalosti se postupem času její fotografie stávají dokonalým obrazem společnosti, jistého vývoje, kdy po šílených večírcích přichází probuzení v podobě daně, kterou si vyžádala nemoc AIDS výrazně zasahující do života jejích přátel.

Nan Goldin 1984

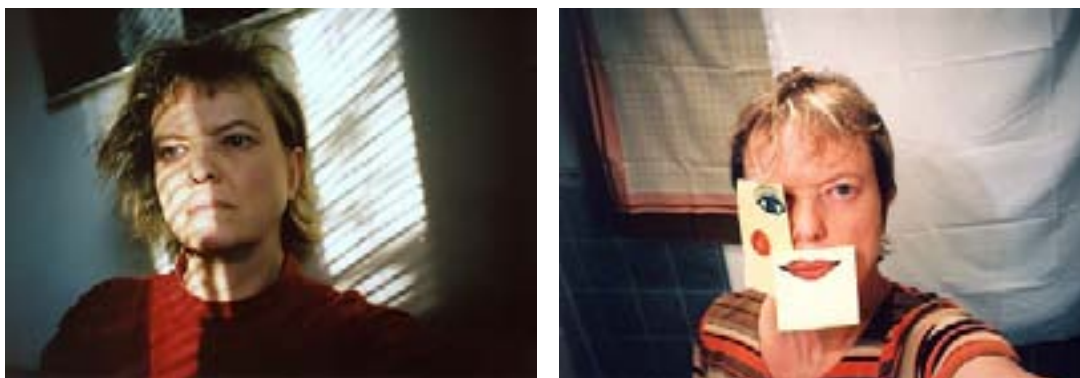
V polovině 70. let vytvořila další autorka Linda Benedict-Jones soubor „O sobě“. Její fotografie reflektují duševní rozpoložení autorky po vyčerpávajícím rozchodu se svým manželem. Pro Jonesovou se tento soubor také stal arteterapií a fotografie jí tak slouží k interpretaci vnitřních pocitů a emocí, které má v určitých situacích. Nezachycuje však skutečnou realitu jako Nan Goldin a proto u její tvorby mluvíme spíše o jakémsi „intimním deníku“, který je dnešní společnosti a většině autorů, nebo spíše autorkám tolik blízký. V současné době je tento způsob velice rozšířený a stává se i jakýmsi fenoménem.

Linda Benedikt-Jones – O sobě 1976

Dlouhodobějším záznamem určitých životních situací jsou fotografie Jiřiny Hankeové nazvané „Trapný pokus o arteterapii“. Zde autorka pracuje výhradně formou autoportrétů, kterými se vyrovnává se stavu deprese.

U většiny souborů však nejde o velký časosběrný záznam, ale spíše o komorní soubor obsahující i méně než deset fotografií. Myslím, že i u českých současných autorek jde také o jistý druh arteterapie, ale hlavně sebepoznávání. Často do souboru vměstnají i tu nejbližší osobu, předměty kolem sebe, abstraktní krajinu nebo jiné exteriéry. Často se soustředí na detaily, výtvarné pojetí barev a různé symboly.

Jiřina Hankeová – Trapný pokus o arteterapii 2004-2006

K českým autorům, kteří se svému tématu deníku věnují dlouhodobě, patří zajisté i Bohdan Holomíček, mistr ve fotografii všedního dne. Zde můžeme pozorovat rozdílnost přístupu mužů a žen, ačkoliv i on zachycuje kus intimity ze svého života, k tématu přistupuje víc objektivně. Fotografie pořizuje všude a pořád. Mohlo by se zdát, že jeho přístup k životu je pozitivnější a v jeho fotografiích je to znát. Nesnaží se tolik o emoční hloubku, ale jen zprostředkovává svůj pohled divákovi. Pěkným prvkem na jeho práci je ruční datování a popisování fotografií.

Bohdan Holomíček 1980-1984

Podobně jako u Holomíčka je i pro Vojtěcha V. Slámu typický záznam běžného života, který ho obklopuje. Jeho fotografie však běžně nevypadají, výrazný subjektivní pohled autora, kouzlo čtverce i filmového materiálu, který si sám autor vyvolává a zvětšuje, tomu dávají jistý přesah, atmosféru. Další věc, kterou se vyznačuje, je odpoutanost od komerce, která nás stále více obklopuje. U Slámy jakoby nic takového neexistovalo, jakoby zůstal žít někde na pomezí minulého století. Tento fakt je pro diváka velmi příjemný. Při jeho fotografiích si můžeme odpočinout, ale zároveň se vizuálně potěšit. Tato neurčitost v čase a místě vzniku fotografií je dosažena tím, že autor volí pro své fotografie různé detaily, polocelky a výřezy. Asi nejznámějším souborem je „Vlčí med“, který mu vyšel také knižně. Soubor, který asi ještě úplně neuzavřel a je doplňován novými fotografiemi. Pozorujeme zde až magický svět, ukrytý v černobílém bezčase.

Vojtěch V. Sláma – Vlčí med 2001-2004

„Z deníku vlka“, je soubor velmi podobný, dalo by se říct přímo navazující. Zato v cestopisném cyklu „Indian Tourist“ vidíme posun díky výrazné barevnosti prošlých diapozitivních filmů. I u tohoto souboru nepocítujeme výrazné časové zaznamenávání. Je postaven na autorových autoportrétech a zasazen do indického exteriéru. Díky barvám, na mnohých snímcích vypadají až monochromatický, se necháváme unášet orientálním snem daleko od své přítomnosti a autorovy promineme, že vlastně zaryté fotografování pouze sebe sama souboru ubírá na kvalitě.

Vojtěch V. Sláma – Indiana Tourist 2007

Roztomilým souborem „Krasohledy“ se můžeme potěšit, hlavně díky své nadlehčenosti. Drobný humor, kterého autor s hravostí využívá, nás provází všemi snímky. Fotografie působí dojmem uvolněné atmosféry Slámy i jeho přátel někde na chatičce na Moravě. Můžeme pozorovat roční období, které snímky provázejí, nicméně ani na těchto záběrech, bychom si netroufali hádat, ze které doby fotografie pocházejí. I zde autor plně využívá proslých diapozitivních filmů a u zimních snímků vidíme také použití blesku a barevných filtrů, ty pak působí obzvláště snovým dojmem.

Vojtěch V. Sláma – Krasohledy 2008

Imaginárním deníkem je soubor „Vzpomínky na Bečvu“. Vypráví příběh milovníka, který se loučí s místem, kde hodně prožil a pomocí lechtivých fotografií nám představuje své milenky. Když autora známe osobně, víme, že soubor je imaginární jen z části, že čerpá ze skutečných událostí. Na fotografiích se střídají různá prostředí, interiéry, exteriéry, noc i den, všechny mají ale stejné místo vzniku, Horní Bečvu. Na fotografiích se taky různí nálady, některé jsou romantickým pohledem do postele, některé mají nádech „snapshotu“, jinde je to jako letní hra u bazénu.

Vojtěch V. Sláma – Vzpomínky na Bečvu 2010

Čtverec si často vybírá i Kristýna Erbenová. Ve svém posledním, barevném souboru „Křehké okamžiky“ zachycuje lidi, kteří se nacházejí ve stavu naprostého uvolnění, odproštění se od okolního světa, ve stavu, kdy se můžou ponořit jen do sebe a věnovat se tak svému vnitřnímu bytí. Z fotografií na nás dýchá pohoda, ticho, ale i napětí a občas se můžeme přistihnout, že přemýšlíme nad tím, co se tak může fotografovaným honit hlavou.

Kristýna Erbenová – Křehké okamžiky 2010

V černobílém souboru "Dream n. 1" kombinuje čistě přírodní motivy a člověka, ze kterého však zachycuje jen části těla, díky volným výřezům z fotografií cítíme trochu samoty a zvláštního prožitku osob. Díky přírodním motivům na nás působí velice vyrovnaně, cítíme takové ticho a klid. Ani zde nejsme vázáni časem a místem vzniku, vnímáme teplo i chlad z toho jak se mění roční období na snímcích. Fotografie na první pohled působí dojmem, že k sobě snad ani nepatří, ale při delším pohledu nám do sebe výborně zapadají. V dalším cyklu "Winter reminiscence" vnímáme podobné motivy jako v předešlém souboru, tentokrát už ale úplně bez člověka. Jemně barevné fotografie jsou tichým a poetickým záznamem míst, které pro autorku můžou být významné, ale také můžou být jen náhodně nalezené. Osobnější soubory "Black... and white." a "Black... and white 2" jsou vzájemně

provázány a děleny nejspíš jen časově. I zde silně vnímáme poetiku obrazu, tentokrát úzce spojenou se samotnou autorkou. Sledujeme citlivý záznam z domova, ale i z různých cest na, kterých jako by byla úplně sama. Přesto nepůsobí smutně, nebo depresivně, spíš mají nádech melancholie.

Kristýna Erbenová – Black... and white 2007-2009

Autorkou, která se tématu intimity věnuje opravdu vytrvale, je Věra Kuttelvašerová-Stuchelová. Svou diplomovou prací „Soukromý prostor“ odstartovala své vlastní téma intimity. „Tématem této práce je provázání sebe sama se světem, snaha popsat pocity ulpění těla a ducha v okolním věcném světě, tento tajemný a vzrušující vztah mezi vnitřním a vnějším prostorem našeho bytí. Zdůrazňuji intimitu tohoto světa, který je tak zranitelný a křehký. Jedná se o autoportrét rozšířený i o portréty věcí, vztahů a prostředí“, říká o své práci autorka. Tento soubor je složen z černobílých záběrů, které jsou složeny z jednotlivých útržků autorčina všedního života. Osobní výpověď autorka provázala četnou symbolikou, která je pro ni velmi důležitá. Přestože nás pouští do svého života, neodhaluje nám vše, ovšem díky symbolům můžeme mnohé vytušit, například její vztah k matce, různým věcem, které ji obklopují, vnitřním hodnotám i vlastnímu tělu. Je to něco osobitého, co dělá její fotografii pro nás zajímavou, její pojetí jednotlivých políček není přímočaré a jednoduché, erotické nebo jinak vyzývavé, je spíše stydlivé a žensky rozmarné. „Mým cílem je, aby tato osoba nebo předmět skrývala v sobě všechny osoby a předměty tohoto druhu, byla obecně platná, nadčasová.“ dodává autorka.

Věra Stuchelová-Kuttelvašerová – Soukromý prostor 2003

Ve svém dalším cyklu „Dopisy“ se autorka snaží vyprávět obyčejné příběhy lásek, přátelství, zklamání, naplnění a radostí. Hlavním důvodem ke vzniku tohoto souboru je nejspíš dnešní doba protkaná neosobními e-maily, sms a tak podobně. To co jim totiž od ručně psaného dopisu chybí je vlastní rukopis, jeho vzácnost a jedinečnost. Podle něj se dalo hned poznat od koho je a vytvářet okamžitou náladu a emoce. Použité dopisy jsou z autorčina archivu, které dostávala od své rodiny a přátel. Jsou propojené s fotografií, lidským portrétem, detailem i tělem. Je to určité zachycení oněch emocí, kterými se autorka vrátila do doby jejich doručení. Z fotografií se jednotlivé dopisy dají číst, i když jen v útržcích a můžeme si tak vytvářet atmosféru vzpomínek.

Věra Stuchelová-Kuttelvašerová – Dopisy 2004-2008

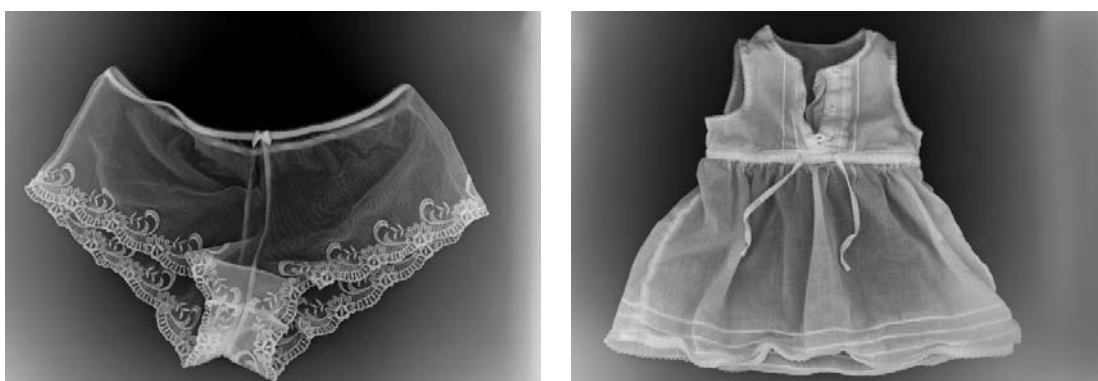
„Intimita“ se jmenuje další soubor Věry Stuchelové. Tentokrát už barevný. Autorka má dva tyto soubory, první je z roku 2006 a je přímou návazností na předchozí soubor Soukromý prostor. Opět jde o výseky z jejího života, ale přesto jsou malinko jiné, díky barvě získávají nový nádech. Barvy nejsou nijak řvavé, ale naopak působí velice uceleně a sladě. A autorčin úsměv s rovnátky nás naplňuje nepřeborným optimismem. V druhém souboru

z roku 2008 je hlavní náplní mateřství. Jde o autorský záznam vztahu matky a dítěte už od jeho počátku, ve fotografiích vidíme dítě růst a tušíme i věci kolem, manžela, cesty, lásku a podobně. Autorka fotografie prolíná a sestavuje z více obrázků vzájemně se doplňujících, kombinuje černobílou a barevnou fotografii a sestavuje z nich pásy.

Věra Stuchelová-Kuttelvašerová – Intimita 2006-2008

Současně s intimitou vzniká i soubor „Mateřská dovolená“, sestavený z černobílých autoportrétů zachycující domácí práce a rituály a zároveň barevných autoportrétů s dcerou. „Tento cyklus se váže k tématu láska a síla, protože mateřství v sobě obsahuje obrovskou sílu, náboj emocí a entuziasmus, ale i nutnost překonávání šedi a rutiny každodennosti“, říká o svém souboru autorka. Poslední soubor, který bych chtěla více rozvést je „Blížkost-vzdálenost“ černobílé fotografie starého oblečení, které působí dojmem rentgenových snímků. Autorka záměrně používá staré použité oblečení, spodní prádlo, punčochy, kapesníky, protože předměty už použité zanechávají jakousi stopu. Třeba dětské oblečení se dědí z generace na generaci a stává se tak už samostatným „surreálním“ objektem, nebo symbolem.

Věra Stuchelová-Kuttelvašerová – Blížkost-vzdálenost 2008-2009

Intimní zповědí jsou také fotografie Markety Bendové. Styl této autorky je zvláštním pojetím intimity, osobního prostoru, surrealistických výjevů, tušené lásky a vzpomínek z dětství. Tyto fragmenty vnímáme ve všech souborech, i když některé aspekty různorodě převládají. Ve svém souboru „Není doma“ poeticky vykresluje sebe samu v různých chvílích odpočinku, samoty, pohody, nudy, čekání na někoho, kdo možná nepříjde a přemýšlením o sobě. Její snímky však nejsou nudné, spíše poklidné. V záběrech autorku občas jen jakoby zahlédneme, někdy se jí díváme do tváře, ale jakoby mimoděk, její pohled nám utíká pryč. Díky detailům které používá, přistupujeme k místům jen jako k pozadí, ze kterých můžeme jen tušit, kde se nachází, ale nepoznáváme je a nějak to pro nás ani není podstatné. Také díky optické neostrosti získáváme snový pocit, necháme se vtáhnout, čas nám najednou utíká jakoby pomaleji a my se nechceme se probudit.

Markéta Bendová – Není doma 2005

V souboru „Babička“ cítíme přátelství a lásku naprosto jednoznačně. Fotografie jsou hravé a veselé. Autorka na snímcích zachycuje jak svou babičku, tak i sebe a drobné předměty, které místo trochu charakterizují. Spojením vždy dvou fotografií k sobě, nám do sebe příjemně zapadají a získáváme pocit, který nás vrací do dětství k naší babičce a letním prázdninám, stráveným bezstarostnou hrou v babiččině zahrádce.

Markéta Bendová – Babička 2006

V nejnovějším souboru „Better than life“ sledujeme život dvou. Některé snímky ještě něco z poetiky souboru *Není doma mají*, ale příměst digitalního přístroje jim dodává určitou surovost a na poetice značně ubírá. Přesto nejsou přímým dokumentem něčeho konkrétního. Vnímáme dosti symbolů, které nám napovídají, ale nekonkretizují. Ze snímků cítím velký vliv tehdejšího partnera autorky Dzmitryho Kruhlova, původem z Běloruska, se kterým svou tvorbu vzájemně ovlivňují.

Markéta Bendová – Better than life 2009

Zajímavou formou pracuje Silvie Milková ve svém souboru „Memory“ kdy kombinuje archivní fotky promítané na plátno a přítomnost ve které se autorka nachází. Milková hledá vztah mezi těmito skutečnostmi a snaží se je vzájemně propojit a zároveň svým postojem na promítané fotky reagovat. Fotografie na plátně tvoří vždy hlavní motiv, na fotografiích převažují místnosti, ve kterých se plátno nachází, jsou potemnělé a jen naznačené. Motivy na plátnech jsou pro nás diváky pouze naznačené, vytržené z kontextu a my jen můžeme tušit nebo hádat co by mohly znamenat a co autorku k těmto momentům poutá. Postoje autorky k fotografiím se výrazně liší, například na fotografiích přírody cítíme z reakcí fotografky nadnesenost a lehkost, zatímco u jiných se naopak od promítaných snímků distancuje a odvrací se od nich někam do ústraní, jakoby v ní vyvolávaly dávná traumata. Myslím ale, že na to jak to opravdu bylo, prostý divák nikdy nepřijde, nezná dostatek informací a dost možná je to i autorčin záměr. Naznačení, ale uchování si tajemství.

Silvie Milková – Memory 2004

O rok dříve vytvořila Milková soubor s názvem „Boarding house“, záznam z úseku života, z místa, kde nejspíš nějaký čas pobývala, plný starých obrazů, sedaček, kachlíček a postelí. Na snímcích je vždy ona nebo její spolubydlíci. Fotografie ve mně evokují stejný pocit, který mám, při sledování filmu Sedmikrásky Věry Chytilové.

Silvie Milková – Boarding house 2003

Přiznaně imaginárním a smyšleným záznamem je soubor „Vzpomínky na to co se nestalo“ Barbory Krejčové-Ponešové. Autorka znovu vytváří deníček svých pamětí, na které si pamatuje jen matně a s každým svým vzpomnutím realitu vzpomínek mění. Barbora Krejčová vychází z toho, že zapomínáme a své vzpomínky přepracováváme ve své mysli k obrazu svému. Je to jako s příběhy, každý kdo je převypráví, si k nim přidává něco svého a může se stát, že konečný výsledek příběhu je úplně jiný než jak se skutečně stal. Autorka tak své příběhy vypráví nesouvisle, bez konkrétního datování či popisu a tvrdí, že snímky k sobě skládá bez vzájemných souvislostí a záměrů. Na souboru jsou však výrazné barvy, se kterými si fotografka pěkně pohrává a fotografie, které řadí do triptychů, se těmito barvami

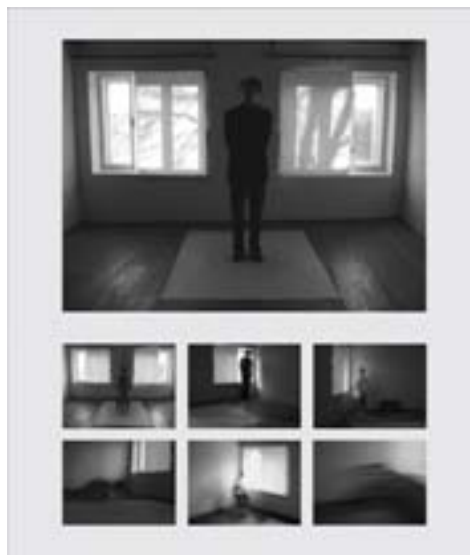
vyznačují. Některé pásy jsou laděny do modra, jiné do červena, v obrazech se vyskytují jemné kontrasty, takže přes snahu mystifikovat fotografie působí vyváženě a naopak pečlivě uspořádaně. A popravdě kdyby sama autorka neuváděla, že její soubor vzpomínek je fiktivní a je na tom postavený, nikoho by nenapadlo o tom přemýšlet. Protože co je pro nás fikce a co realita, když jsme neznalí těch prapůvodních vzpomínek? Barbora Krejčová ve všech svých souborech a fotografiích spojuje jistou poetiku, intimitu a zároveň surrealistickou náladu. Častým námětem jsou ilustrace, ve kterých všechny tyto aspekty své tvorby může využít.

Barbora Krejčová-Ponešová – Vzpomínky na to co se nestalo 2005

Mezi deníky bychom mohli řadit i Martina Cába. Tohoto autora znám už dlouho a proto můžu jeho tvorbu sledovat od úplných počátků. Jeho pojetí fotografie bylo vždy odlišné od ostatních, měl svůj názor, svůj styl. V Cábovi se míchá lidový vliv Horňácka, odkud pochází jeho maminka a kde má také své kořeny a ovlivnění výtvarné, surrealistickým malířem Mikulášem Medkem nebo výtvarníkem Jiřím Davidem. Autor sám o své tvorbě mluví jako o "pseudodokumentu", myslí tím, spojení záměrně aranžované fotografie, které si předem navrhuje a předkresluje a využití nečekaných situací, změn prostředí a modelů. Ve fotografiích někdy cítíme duchovní rozměr ve spojení s člověkem, díky Martinovým křesťanským kořenům, se kterými se netají. Už

v dřívějších pracích tyto aspekty pozorujeme, ale mají ještě takový poetický nádech, jako je tomu například u souboru "Osobní prostor". Soubor obsahuje četné množství černobílých fotografií, autoportrétů, vždy s jednou hlavní a k ní šest obrázků, malých variant, dokreslujících atmosféru.

Martin Cáb – Osobní Prostor 2005

Zatím poslední autorův soubor "LOVE IS ART, LIFE IS PORN" poetiku obsahuje už jen skrytě. „je reflexí jednoho roku života, který byl prosycený fatální láskou a jakousi invalidní neschopností uchopit svoji existenci. V esenci bezprostřednosti, záběrového „amatérství“ a současně fotografického aranžmá jde o koncepci, která ve svém obsahu i přes svoji vnější nesourodost balancuje na strmých hranicích mezi prostopášnou ironií a vážností lidské existence. A to co se týče k postavení vůči sobě samému, tak i k celému světu vůbec. Převážnou inspirací byla barva červená, neboť právě v ní se odehrávají skutečnosti protipólů, jako je něha s krutostí, láska s bolestí a horoucnost s netečností.“ říká o svém souboru autor Martin Cáb.

Martin Cáb – LOVE IS ART, LIFE IS PORN 2009

Souběžně s tímto souborem vzniká i cyklus "O zpytování svědomí", který přímo či nepřímo s předchozím souborem souvisí, nebo na něj navazuje. Jde asi hlavně o to, že autor toto téma sebereflexe a osobního dokumentu ještě opustit nechce, ale naopak se mu chce nadále věnovat.

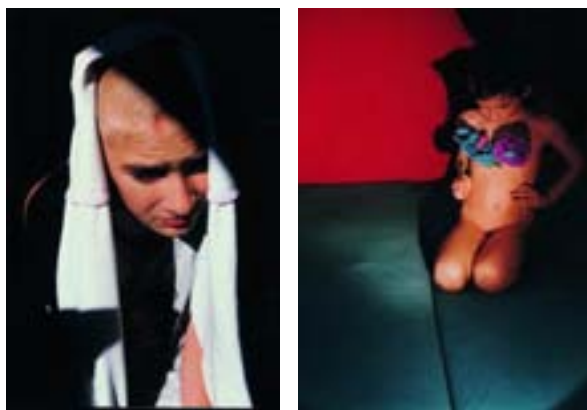
Martin Cáb – O zpytování svědomí 2009-2010

» Rodina a vztahy

Téma rodiny je určitě jedno z nejfrekventovanějších a nejčastějších na celém světě. Díky zjednodušení techniky fotoaparátů se fotografie rozšiřuje mezi široké vrstvy populace a fotografie sehrává důležitou roli při dokumentování důležitých momentů života, nových událostí a vztahů, ukazuje nám tak zpětně životní styl doby, ve které fotografie vznikaly. Ale nejde jen o rodinnou momentku, ale také o rodinné portréty vznikající třeba v ateliéru nebo v reálném, domácím prostředí, které často dokumentovaly důležité okamžiky v životě.

Poprvé na toto téma výrazně poukázal Edward Steichen se svým velkým projektem „The Family of Man“, poprvé vystavovaným v roce 1955 v Muzeu moderního umění v New Yorku. Na výstavě bylo použito 503 fotografií od 273 autorů z 68 zemí. Výstava postupně putovala do 69 zemí světa, kde ji vidělo přes devět miliónů diváků. Steichenův záměr byl ukázat vizuálně všestrannost lidských osudů a roli fotografie v jejich dokumentaci. Výstava se tak stala jednou z nejvýznamnějších fotografických výstav všech dob a její vliv je možné pozorovat v tvorbě fotografií po celém světě po mnoho let. Postupem času se techniky a pohled na toto téma vyvíjely a měnily. Hlavně klasická forma humanistického dokumentu, přestala být aktuální a pro publikum jakoby zajímavá.

První kdo u nás přišel s tak osobním rodinným tématem, v kombinaci insceno- vaného konceptu byl výtvarník Jiří David. Ačkoliv vůči světu, by se mohlo zdát, že neobjevil nic nového, v českých poměrech byla taková tvorba ojedinělá. Ve svých souborech „Moji rukojmí“ a „David“ zachycuje převážně svoji manželku a dospívajícího syna, mnohdy v hodně intimních chvílích. Davidova tvorba svoji syrovostí trochu připomíná Jürgena Tellera, nebo Wolganga Tillmanse.

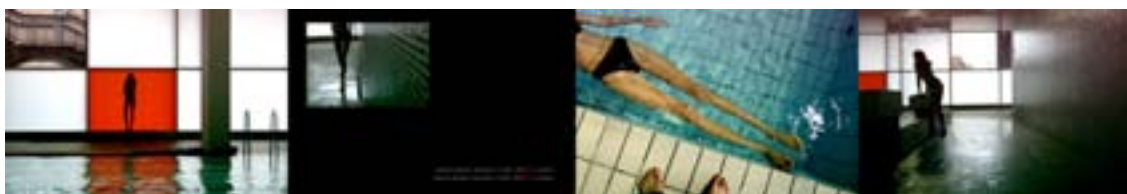

Jiří David – David 1993-1999

V současné době, zažívá rodinná fotografie obrovský rozmach, především díky úplné digitalizaci a automatizaci přístrojů. Fotoaparát má v dnešní době úplně každý a fotografování se pro mnohé stalo každodenní činností, jen jedním z mnoha úkonů dne, které člověk podstoupí. Záplava fotografií už nás ale začíná lehce otupovat a prohlížení si rodinných alb, už není zajímavým poznáním něčí rodiny, ale spíš úmorným zážitkem, protože potěšení a zájem vlastně s množstvím klesá.

Přesto myslím, že fotografie vlastní rodiny jsou intimní záležitostí. Protože pro nás vznikají téměř vždy pro uchování si vzpomínek, na někoho a něco co je nám velmi blízké. Fotografové jsou přeci taky jen lidé, a proto mají stejnou potřebu zaznamenávání svých blízkých jako ostatní. Liší se jen svou formou a vytříbeným stylem, smyslem pro estetiku. Pro tyto autory je to často cesta jak se s různými problémy vyrovnat, nebo na ně poukázat ostatním. Nemusí to být myšleno jen jako negativní problematika, naopak, často je to reakce kupříkladu na narození dítěte, vznik nebo upevnění nějakého vztahu.

Pro mne nejvýznamnější českou představitelkou je Barbora Kuklíková. Intimitě a osobnímu dokumentu se věnuje vytrvale v několika souborech a vedle četných ilustrací se zdá, že by jí to mohlo zůstat jako životní téma. Autorka se ve svých fotografiích často soustřeďuje na téma emigrace, které započala ve svém cyklu "City v cizím City".

Barbora Kuklíková – City v cizím city 2004

Výrazně obrazově řešený dokument zachycující 4 emigranty (Vietnamce, Slovenku, Rusa a Syřanku), sleduje jejich život, soužití s jinou zemí, lidmi a kulturou. Autorka se nesnaží jen zachytit jejich život tradičním dokumentem, jak je tomu u většiny autorů zpodobňujících toto téma, ale jde jí spíše o intimní zachycení jejich duše, pocitů, emocí, vzpomínek a tužeb. V symbolických náznacích, kterým pomáhá i využitím barev usazených někdy až v monochromatické rovině, ale s občasnými výraznými červenými akcenty, kontrasty světla a přitímí nám autorka ukazuje polocelky i detaily hlavních postav. Za období jejich spolupráce se jejich vztah proměnil, díky dlouhým rozhovorům, v přátelství a fotografie jsou tak výsledkem vzájemných spoluprací. K tématu emigrace a cizinců se vrací o pár let později a dále ho rozvíjí

souborem "TRANScontinent – o smíšených partnerstvích". Fotografie řazené, stejně jako u předchozího souboru do diptychů posunují téma z prvního souboru City v cizím City do nových rozměrů, zachycují totiž partnerský život, mezi dvěma vzájemnými cizinci. V páru je vždy jeden Čech, ať už muž či žena a jeden cizinec. Opět dostáváme možnost nahlédnout do jejich života, sledovat pomyslné rozhovory, domácí úkony, odpočinky a podobně. Zvláštním propojením různých národností, kultur a náboženství je tento cyklus prosyncen. „Jak daleko sahá globalizace, národní svébytnost, zvyklosti a tradice v tak intimní sféře jako je partnerství dvou lidí?" je důležitá otázka, kterou Kuklíková pokládá a sama se na ni snaží odpovídat svým souborem.

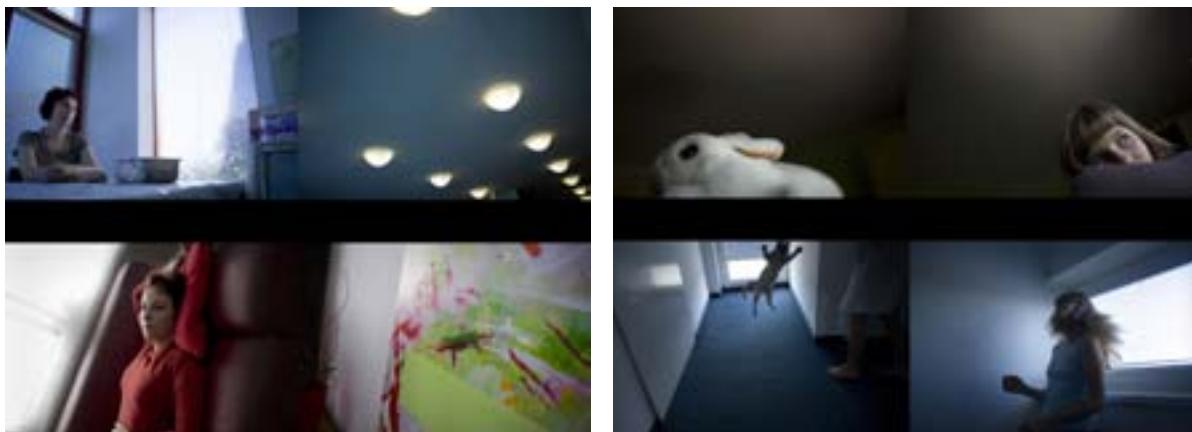
Barbora Kuklíková- TRANScontinent – o smíšených partnerstvích 2009

V komorním cyklu "IN-TY-MY-TA", pozorujeme vztah matky, tedy samotné autorky, se svým dítětem, dcerou Terezií. Je logické, že autorka zaznamenává tuto novou životní zkušenost, už v předchozím souboru jsme se přesvědčili, že Kuklíková má potřebu si vytvářet vazby ke konkrétním, aktuálním životním situacím a tahle je navíc její vlastní. Lehkým a hravým způsobem, jakým k souboru přistupuje, v nás zanechává klid a pohodu. Snímky jsou chronologicky řazeny podle toho, jak dítě v průběhu svého prvního roku, roste.

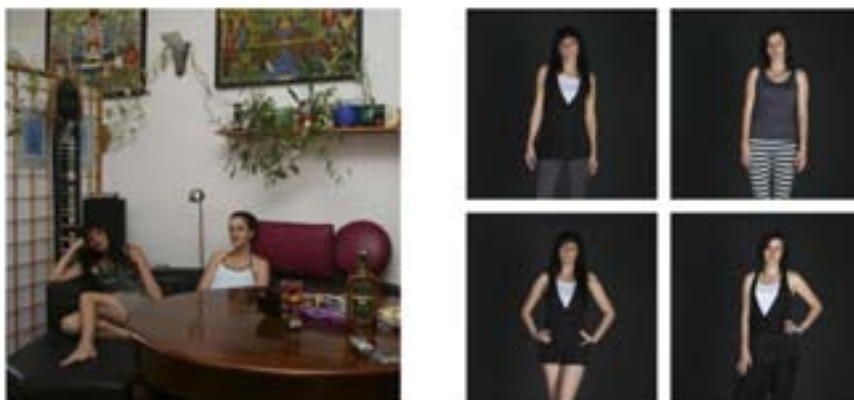
Barbora Kuklíková – IN-TY-MY-TA 2006

Přímo navazující je soubor "Matky a dcery". Autorka jakoby podpořená skutečností, že poznává vztah mezi matkou a dcerou z vlastních zkušeností, pouští se do dalšího projektu s natčením sobě vlastním. „Projekt o jednom z nejsilnějších vztahů, jaký za svůj život navážeme, o propojení mezi matkou a dcerou. Toto pouto nás ovlivňuje na celý život, předurčuje další vztahy, místo ve společnosti, způsob života a v neposlední řadě i vnímání sebe sama.“ Říká o svém cyklu Kuklíková. Ve fotografiích je poznatelný autorčin rukopis, volení barev, ale spojením portrétu a interiérů do jednotlivých diptychů se od předchozích souborů malinko liší.

Barbora Kuklíková – Matky a dcery 2007-2008

„Matky a dcery“ se také jmenuje soubor jiné autorky Vandy Nárožné. Ačkoliv zpracovává stejné téma jako Kuklíková, pojetí se výrazně liší. Zatímco poetické diptychy Kuklíkové se snaží dostat pod povrch, proniknout na samotné jádro, do duše fotografovaných a působí dojmem, jakoby tam fotograf ani nebyl, u Nárožné vidíme spíše klasičtější formu portrétu. Matky a jejich dcery fotografuje dohromady v jejich domácím prostředí, přesněji vždy na sedačce v obýváku v pozici jakoby odpočinku, kdy se téměř nesetkáme s přímým pohledem do objektivu, ale jakoby někam za něj, na televizi nebo tak něco. K těmto domácím snímkům autorka přiřazuje vždy čtyři menší, ateliérové snímky, dvě dcery, dvě matky v různém oblečení. Ačkoliv si autorka vybrala téma poměrně intimní, díky zpracování se ale ona intimita malinko vytrácí.

Vanda Nárožná – Matky a Dcery 2008

Kateřina Měšťánková se věnuje převážně módě, ale také inscenovanému dokumentu do kterého ráda téma rodiny zapojuje. Poprvé si ho zakusila v souboru „Vitae- cit“ dokumentující těhotenství její tety. Celý soubor se skládá ze tří částí, černobílé snímky jsou autoportréty samotné tety, nastávající matky, barevné snímky Měšťánkové, které se dále dělí na dokumentární snímky ukazující samotný průběh těhotenství, včetně porodu a nakonec barevné čtverce, výtvarněji zpracované dodávající souboru na poetice. Fotografie v sobě nezapřou vřelý vztah, který mezi autorkou a její tetou bezpochyby je.

Kateřina Měšťánková – Vitae-cit 2007

Téma matky a dítěte zpracovává i v souboru „Řekni máma“. Na rozdíl od předchozího souboru, tady výrazně zapojuje módní prvky, které staví na kontrastu jakoby komunistického interiéru a krásné, moderní modelky, matky, která strnule pózuje v běžných situacích jako je třeba zalévání květin, v bílých šatech. Pěkným zpestřením je tam role bezprostředního dítěte, které celý soubor zlidštuje. Ačkoliv má tento soubor intimnější téma, díky zpracování v něm intimitu postrádáme, což určitě ale byl autorčin záměr.

Kateřina Měřtánková – Řekni máma 2011

Výrazně osobnější je soubor „Kept memories“. Celý soubor je věnován minulosti, věcem, které si uchováváme jen proto, že jsme s nimi prožili nějakou část života, aby vzpomínky zůstaly zachované, schraňujeme je ve svých skříních, schováváme v poličkách. „V Kept memories jsem se snažila zachytit atmosféru věcí, které nám pomáhají přiblížit to, co již dávno neexistuje...“ říká o svém souboru autorka. Tématem bychom mohli tento soubor přirovnat k fotografiím Stuchelové Blízkost- vzdálenost, kde Stuchelová také zachycuje duši starého oblečení, ale koncepcí souboru se výrazně odlišují. Měřtánková pracuje zároveň s portrétem, většinou majitelů věcí, zasazuje je do středu snímku a umísťuje do krajiny, čímž se nám snaží navodit určitou atmosféru, kterou z věcí sama cítí.

Kateřina Měřtánková – Kept memories 2010

Konceptuálním a přesto poetickým způsobem pracuje také Petra Malá Milerová. V souboru „A ona řekla, dyť se dívá“ se viditelně proměňují minulosti tří generací: autorky, její matky a její prababičky. Malá se vrací do doby svého dětství, do domu jejich prarodičů, kde všichni vyrůstaly a pomocí vzpomínek

a starých fotografií, rozehrává svůj vlastní příběh. Celý soubor je na hranici fikce a skutečnosti, tyto aspekty se vzájemně prolínají a vytvářejí hravou koncepci autorčina světa vzpomínek. Malá zde zajímavě pracuje a propojuje témata na příklad krajinu s portrétem, různá zátíší, inscenované scény a kousky dokumentu, zároveň i mění formáty a střídá barevnou a černobílou fotografii.

Petra Malá Millerová – A ona řekla, dyť se dívá 2008

Citlivým a zajímavým způsobem pojala soubor „Puberta“, kde v detailech zachycuje části dívčího těla. Snímky jsou hodně temně laděné, působí až monochromaticky a to jim dodává napětí. Autorka o svých fotografiích říká: „Stejně jako básník předává poezií své sny a představy, skrze něž se vracíme do minulosti, tak i já využívám fotografické médium jako prostředek revokace obrazů z minulosti. Skrze fotografické obrazy se navracím do dětského světa fantazie, do intimity osamělého snění, do světa nevinnosti, do světa poezie a svobody.“

Petra Malá Millerová – Puberta 2006

Hledáním sama sebe ve starých rodinných albech a přetváření současných skutečností do dob minulých a naopak se zabývá Silvie Kolevová. Soubor „Rehabilitace- rekonstrukce“ postavila na konfrontování starých fotografií

z rodinných alb a nových snímků, sestavených podle původních záběrů a jejich schémat. Tématy snímků jsou běžné věci jako procházka nebo malá rodinná oslava. Autorka se nesnaží o rekonstrukci s původními aktéry fotografií, ale do záběru umísťuje sama sebe. Fotografie pak záměrně tónuje tak, aby vypadaly jako z osmdesátých let.

Silvie Kolevová – Rehabilitace- rekonstrukce 2007-2008

Jiným způsobem manipulace se starými, rodinnými fotografiemi pracuje Patrik Borecký. Na rozdíl od Kolevové se nesnaží nové snímky napodobovat, ale ty původní dotváří tím, že do nich vkládá sám sebe. Do běžných snímků zasazuje svůj portrét, nebo celou postavu tak, aby to vypadalo naprosto přirozeně a divákovi se snaží vnutit myšlenku, že takto to bylo vyfoceno. Svůj soubor nazval příznačně „Připomínky“.

Citlivým záznamem vztahu matky a dcery je soubor „Máma“ od Zuzany Zbořilové. Autorka, která se svojí matkou nejen v té době žila, ale i pracovala, se automaticky rozhodla zachytit život svojí matky, její denní rituály, procházky se psem, cvičení nebo plavání. Na fotografiích můžeme sledovat drobná zátiší, střídající přímý portrét matky, vystihující její povahu, ale i vzájemný vztah autorky a její matky.

Zuzana Zbořilová – Máma 2010

Opět s názvem „Máma“, ale přeci jen jiným způsobem zpracovává svůj soubor fotografka Magdaléna Cónová. Zachycuje svou matku, očividně herečku, dvojím způsobem. Klasičtější dokument kombinuje s inscenovanými snímky, některé působí jako z rodinného alba, jako například matka s bruslemi před oknem, kdy brusle působí dojmem Vánočního dárku, oproti tomu vidíme stejnou ženu, která na ulici vychovává svého pejska a hned následuje scéna v divadelních šatech a naprostá herecká póza matky v roli. Je to jistě způsob, jak matku představit ve všech jejích životních rolích tak, jak ji její dcera zná, nebo se ji naopak snaží poznat.

Magdaléna Cónová – Máma 2008

Zvláště něžné, ale i výrazově tvrdé jsou snímky Dity Pepe „Maminka“. Nesnaží se nám tolik vyprávět nějaký příběh, nemají žádnou dějovou linku, přesto z matčiny tváře můžeme mnohé vyčíst. Otažitost a blízkost zároveň, velká láska a snad i trocha pohrdání? Snímky jsou pro konceptuální autorku trochu netypické, ale naopak velmi příznačné pro téma rodiny a intimity s ní spojené.

Dita Pepe – Maminka

Velmi silným souborem jsou fotografie muže, postupně se měnícího na ženu s příznačným názvem „Táta“ od Petry Steinerové. Autorka v průběhu několika

let navštěvovala svého otce, kterého průběžně fotografovala a postupně tak nasbírala kompletní obraz, portrét, jeho pomalé a bolestné proměny v ženu, doplněné o fotky detailů bytu, prostředí ve kterém žije, módních doplňků nebo úkonů s proměnou souvisejících, jako například barvení vlasů, líčení a podobně. Snímky pochází z doby ještě před operací, konečnou a definitivní změnou identity. Fotografie zobrazují člověka uzavřeného před společností, někoho, kdo si více než kdo jiný, potřebuje dokazovat svoji identitu, smutné ale je, že to vlastně dokazuje jen sám sobě. Fotografie určitě vznikali ve snaze se s touto situací vyrovnat, takovéto okamžiky bývají pro všechny členy rodiny velmi bolestné a je vidět, že autorka si tímto hledá svoji cestu zpět ke svému otci.

Petra Steinerová – Táta 2005-2008

Věčným a skoro by se mohlo zdát jediným tématem Petra Willerta je jeho Babička. Svojí babičce, jejímu bytu a věcem s ní spojeným, věnoval většinu svého fotografického času. Ačkoliv by se pro nás ostatní mohlo zdát, že toto téma je naprosto banální, babička se nevyznačuje ničím výjimečným, ani malý byt nenabízí na první pohled nic zásadně fotogenického, Willert se jakoby zarytě tohoto tématu drží. Jedním z prvních těchto souborů byly „Pomníky“ ukazující, domácí skvosty, malé fotografické pomníčky, sošky a podobné detaily bytu. V souboru „Babička Růžena“ nám babičku představuje až reklamním způsobem, díky esenci starého bytu, protkaného záclonami, kytíčkami, závěsy, pletením a podobně, dostávají snímky až paradoxní nádech a zjevně si dělají legraci sami ze sebe.

Petr Willert – Babička Růženka 2005

V souboru „Pa&Po“ neboli papuče a ponožky, se věnuje čistě babiččíným ručním pracím, které zachycuje jak v podobě výroby tak i formou použití.

Petr Willert – Pa&Po 2007

V souboru „Hon na kočku“ vnímáme propojení toho všeho, detailů bytových doplňků, květin a celkového babiččina životního stylu, tím vším nás provází kočka, jako hlavní šelma bytu. Vyvrcholením tohoto tématu je jistě „Babiččina diskotéka“, kde už babička není jen model, ale je samotnou aktérkou vzniku fotografie, od svého vnuka „Peťánka“ dostala polaroid, na který zachycuje svoje návštěvy, výlety a drobnosti ze života, vše řádně datuje a popisuje. Zajímavý byl také způsob instalace, kdy jednotlivé polaroidy byly ručně všité do kapsiček, z různých látek a zavěšené na zeď pomocí malých oušek. Tento způsob naprosto výborně dotváří celkový dojem babiččiny zručnosti v oblasti domácích prací a jejího vkusu.

Petr Willert – Babiččina diskotéka 2008

V mladší věkové rovině, avšak klasickou černobílou technikou a čtvercovým formátem dvouoké zrcadlovky zpracoval Roman Franc svého mladšího bratra. Stejnomený soubor „Brácha“ působí dojmem, jako by jsme se vrátili zase o pár roků zpět v čase. Podobně jako u Vojtěcha Slámy, nedokážeme identifikovat, kdy fotografie vznikly. Pod tíhou současných témat a mnohdy přesné, ale zvláště ploché digitální fotografie, nám Francovi snímky bráchy navozují pocit jakési úlevy. Tato technika je však stejně jako u Slámy pro autora naprosto typická.

Roman Franc – Brácha 2010

Téma vlastních sourozenců zachycuje také Vendula Knopová souborem „Tři“. Citlivým a výtvarně působivým přístupem zachytila autorka svou osobní výpověď o soužití mladších sester, z nichž dvě do rodiny přišli teprve před nedávnem, přibližuje ony pocity původního odcizení, ale poté přijmutí nových rolí v rodině. Jde zde o nearanžované portréty dětí, které autorka zachycuje od prvního dne, kdy k nim holčičky přišly. Soubor je nevinný, veselý, smutný, ale i hravý, tak jak to v dětství bývá. Autorka se díky souboru přenáší do

vzpomínek svého dětství a to jí pomáhá lépe se sblížit s příchozími holčičkami. Soubor je protkán lehkými barvami doplněný o výrazný akcent červené, i to ho dělá vizuálně velmi zajímavým a poutavým. Pro fotografku, tento soubor určitě není uzavřenou kapitolou, ale naopak dlouhodobým osobním tématem. „S dětmi jako fotografovaným objektem se dobře pracuje, protože nefunguje žádná manipulace, tudíž nemůže vzniknout nic umělého. Lépe se mi samozřejmě fotí to co znám.“ říká o svých fotografiích Vendula Knopová.

Vendula Knopová – Tři 2007

V navazujícím souboru "At bo-peep" máme dojem trochu temnější verze této dětské hry. Holčičky, které se nám schovávají, jako by byli ukryté spíš někde uvnitř sebe. Tento pocit umocňuje temnota okolí, ve kterém se nacházejí, nebo spíše schovávají. Časté schovávání, téma dětí a přírodních prvků a lehkých barev je pro autorku velmi příznačný a vnímáme ho i u komerčněji laděných snímků.

Vendula Knopová – At bo-peep 2009

» Portrét

Kapitola portrét, je hodně všeobecná. Možností a variant jak toto téma pojmout je opravdu hodně. Navíc to není ani tolik téma jako spíš disciplína. Od vzniku fotografie byl a stále je portrét nejžádanějším odvětvím, především díky své věrohodnosti. A pro běžné lidi, kvalitní portrét byl a myslím, že tomu tak i nadále zůstane, drahým, ale stále aktuálním zbožím.

Domnívám se, že přes všechny technické vymoženosti, které nám dnešní doba nabízí, je kvalitně zpracovaný portrét, ať už v ateliéru, nebo jen tak za denního světla, nedostatkovým zbožím. Věřím a doufám, že klasický portrét nezanikne. Přistupme ale k našemu osobnějším tématu portrétu. Jsem si vědoma, že v předchozí kapitole, jsem jmenovala několik, nebo spíš většinu, autorů, kteří rodinu zpracovávají právě formou portrétu, přesto bych, ale tyto kapitoly chtěla lehce oddělit. Ráda bych se zaměřila na autory, kteří pracují formou portrétu, zajímavým a osobním způsobem, v jejich fotografiích intimitu cítíme a přesto nezobrazují svou rodinu.

Dlouhodobým cyklem „Man Women (Unifinished)“ je společná práce dvou autorů, kteří jsou partneři nejen v umělecké dráze, ale také v životě Hynka Alt a Alexandry Vajd. Tímto souborem vytváří vždy složený dvoj-portrét, kdy se sobě navzájem stávají modelem a zároveň fotografem. Ony dvojice nechávají různě zaměnitelné, netrvají na časovém sledu, není pro ně důležitý. Důležitým je samotný proces vzniku fotografie, uchování si vzpomínky a variabilnost fotografií. Oba aktéři nám předvádí svůj osobní život, svoji intimitu jako nějaké gesto, ale jakoby se tím vzájemně sobě odcizovali. Protože je soubor tvořený po dlouhou dobu, s velkým časovým rozpětím, můžeme pozorovat různé změny vizáže obou protagonistů. Ale díky nedatování snímku, nejsme schopni identifikovat žádné časové rozpětí, stejně tak nedokáže určit místo vzniku, díky voleným výřezům a neutrálním pozadím jak interiérů, tak exteriérů. Co není variabilní, je formát fotografií, Alexandra používá obdélník, zatímco Hynek vždy čtverec.

Hynek alt a Alexandra Vajd – man women (unfinished) 2001-2008

Zajímavým a odlišným pohledem pracuje Dagmar Vyhnálková. V jejích fotografiích sledujeme několik rovin, dokumentární, portrétní a cestopisnou, propojení živočišnosti s přirozeností krajiny, kombinaci blesku a přirozeného světla. Autorka nám nechce nic vysvětlovat, nechává se spontánně unášet danou situací, která se při tvorbě vyskytne a tak ji zachycuje, ukazuje. Ve svých fotografiích zachycuje výhradně rodinu, nebo přátelé. „Vždy fotím jen to, s čím se cítím nějak duševně spjatá.“ říká autorka. Fotografie jsou tak pro ni vždy intimní výpovědí. Ženy v jejích fotografiích nás jakoby tajně sledují, působí plaše a sebejistě zároveň. Fotografie často bývají umocněné pohybovou neostrotí. Vyhnálková nepracuje dopředu s velkým záměrem, ale nechává se postupně inspirovat prožitky a z těchto momentů pak sestavuje svůj soubor. Podobně vznikl i soubor "For a while". Je vlastně dokumentem z různých cest, jako například Fiji, nebo Austrálie a podobně jako v jiných souborech je kombinací krajiny a člověka. Autorka zde kombinuje i černobílou fotografii s barevnou, celky krajiny s detaily interiérů.

Dagmar Vyhnálková – for a while 2008-2010

Výslednou podobou pro tento cyklus je kniha. Podobnou dějovou linku cítíme i u souboru „Farawell“. Propojením všemožných aspektu do jedné roviny souboru na nás jde mnohdy až úzkost. Někdy ženám nevidíme do obličeje, odvracejí se od nás někam do své samoty, do ústraní, celý pocit vždy podpoří vedlejší snímek, ukazujíc nám detail z místnosti s magickým světlem. Zajímavou výpovědí je cyklus fotografií "Tereza". Už název nám naznačuje, že se jedná o ženu. Tereza je tanečnice a tuto skutečnost není lehké na první pohled zjistit. Mohlo by se zdát, že se jedná pouze o pocitový soubor zaznamenávající den jedné ženy, ale při bližším pohledu vidíme piškoty na nohách ležící ženy. Myslím, že autorka rozhodně neměla v plánu nám něco usnadňovat, ukazovat přesný a popisný záznam o jejím životě, ale „pouze“ poukázat na její stav mysli a drobné emoce. Fotografie na nás navíc působí velice smyslně. Pro Vyhnálkovou jsou smyslné portréty žen hodně typické, i když jim nevěnuje žádný soubor jako takový, dokážou fungovat i jednotlivě. Pro mě osobně jsou ze všech autorčiných fotografií nejintimnější a dokážou zasáhnout moje emoce.

Dagmar Vyhnálková – Tereza 2009

Podobně jako Vyhnálková se tématu žen věnuje dlouhodobě i Alžběta Rubešová. Rubešová ve svých fotografiích ženu zahrnuje v širokém spektru, často pracuje přímým až dokumentárním způsobem a představuje téma žen od silné ženy, skoro až samice na lovu a v rozporu s tím i statickou, klidnou, vystihující vyrovnanou moderní ženu. Svoje téma nachází kdekoliv, na rušné ulici, v nočním klubu, ale i v soukromí žen, což se na snímcích odráží hlavně v tom, co k nám vyzařují. Něco z tohoto tématu můžeme vidět například v souborech „Lolita's garden“ nebo „Say I love you“ oba tyto soubory už jsou lehce laděné do konceptu s nádechem imaginárního příběhu.

Alžběta Rubešová – Lolita's garden 2009

Alžběta Rubešová – Say I Love You 2008

V souborech „Boys and Girls and Heroes“ a „Memories de Barcelona“ sledujeme portréty autorčiných přátel, ale i působivých autoportrétů propojených se zážitky z cest a večírků. Díky výraznému světlu a celkové obrazové sugestivnosti nás fotografie nemůžou nechat chladnými.

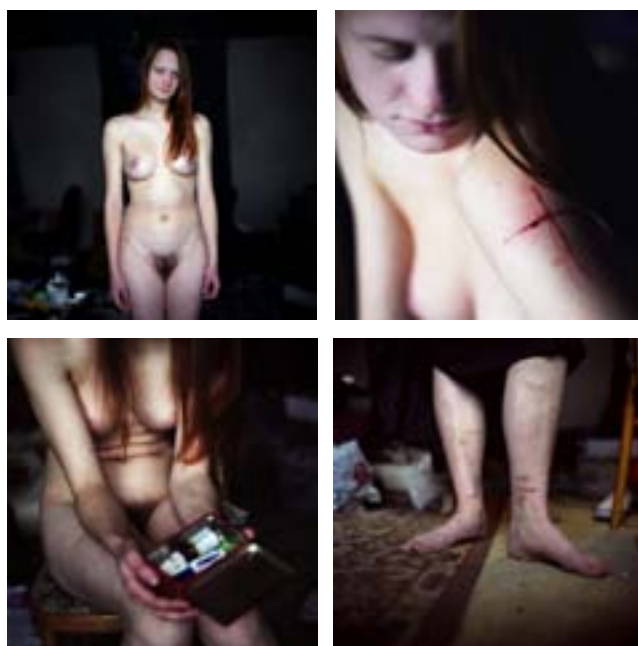
Alžběta Rubešová – Boys and girl and Heroes 2006

Zajímavě pracuje také ve dvou souborech „Tribo“. V tom starším fotografuje na čtverec a snímky ladí barevně spíš formou subjektivnějšího dokumentu, pozdějším černobílém, jde o čisté, jednoduché a jednotlivé portréty lidí, kteří do klubu Tribo chodí. Autorka si drží svůj výrazný a osobitý rukopis, určitě i proto, že se osobním tématům věnuje téměř nepřetržitě a s velkým zapálením. Není divu, že podobné aspekty její tvorby můžeme vidět i u fotografií komerčněji zaměřených.

Alžběta Rubešová – Tribo 2008-2011

Velmi sugestivním souborem je „Lucie“ od Jakuba Jurdiče. Fotografie by mě zobrazovat poslední sebedestruktivní akci dívky, kamarádky autora, Lucie. Lucie trpí poruchou sebezpoškození, která vzniká převážně u mladých dívek, která se tak snaží vyřešit nějaký vnitřní, duševní problém. Tím, že si ublíží fyzicky, přestává myslet na to, co ji bolí uvnitř. Tato dívka byla v mládí zneužívána členem rodiny a velice ji to psychicky poznamenalo, nejprve trpěla anorexií, což došlo až tak daleko, že skončila v nemocnici, postupem času přešla na zálibu v ostrých předmětech a vlastní sebezpoškození. Fotografie jsou vyobrazené velmi silným a nezkrášlujícím způsobem. Kombinací celku, polocelku a můžeme dívku opravdu poznat a zajímavým zjištěním je i to, že když dívku vidíme oblečenou, nemusíme její problém vůbec odhalit, v dlouhých šatech, s dlouhým rukávem, nám nedává šanci zahlédnout, kolik a kde všude jizvy vlastně má. „Tyto fotografie měli být dokumentací jejího posledního „zářezu“. Symbolicky, jakožto křesťanka, si zvolila kříž. S odstupem několika měsíců vím, že toto nebyl její poslední zářez, ale oproti dřívějšímu se celá tato záležitost dost zlepšila.“ říká o svém souboru Jurdič.

Jakub Jurdič – Lucie 2009

Tereza Lukavská se ve svém volném čase věnuje asistenci lidí na vozíčku. Díky této aktivitě ji bylo umožněno, se k hendikepovaným lidem dostat blíže. Stala se asistentkou a opatrovnici jednoho z nich a tak během jednoho roku vzájemného poznávání se a spolupráce vznikl soubor „Dan“. „Od té doby den

za dnem vznikala soubor, jenž mapuje můj subjektivní pohled na jeho život a úděl, kterým jsem se postupně dostala ke zjištění jaký Dan opravdu je a že i jako postižený je schopen pracovat a pomáhat lidem, kteří jsou na tom podobně jako on." Dodává sama autorka. Tento soubor zobrazuje člověka, který skončil na vozíčku poté, co prodělal dětskou mozkovou obrnu. Celý soubor je velice výtvarný a expresivní, nejde o běžné strohé portréty tváře, vidíme zde i vše co ho obklopuje, banální věci jako jsou postel, toaleta nebo sprcha a samozřejmě jeho vozíček. Na snímcích jde vidět, že autorka si za rok vytvořila ke svému svěřenci opravdu vřelý vztah.

Tereza Lukavská – Dan 2009

Imaginárním portrétem je soubor Radqa Broušila „Art Can Still Save You“. Soubor intimních a introspektivních fotografií, prodchnutých chladem a temnou tísnivostí, zobrazující mladého muže, převážně jen v detailu, který nám neumožňuje úplné nahlédnutí do tváře, vyzozorování toho co se skutečně děje. Při prvním pohledu nás sužuje znepokojivý pocit a až při delším pohledu si začínáme všimnout ženských šatů, drobných krajk a jemných materiálů, ve kterých se muž jakoby povaluje na různých sedačkách a postelích, nebo stojící jaksi mimoděk všech souvislostí. I když soubor působí velmi osobně v porovnání se souborem Petry Steinerové, Táta, vnímáme více hru s důrazem na velkou estetickou výpověď, ale už silný osobní prožitek, který je u fotek Steinerové tolik znát.

Radqa Broušil – Art can Still Save You 2006

» **Αυτοπορτρέτ**

Zajímavou formou práce s obrazem, je autoportrét. I toto téma, se nejen s fotografií, ale s uměním všeobecně táhne po staletí. Autoportrét většinou neznamená, že je autor egocentrik, narcista nebo něco podobného. Rozvoj autoportrétu souvisí s rozvojem portrétní malby. Vůbec první autoportréty vznikaly v renesanci. Připomeňme si například řadu autoportrétů Albrechta Dürera. Důvodem ke vzniku autoportrétu, byla v minulosti většinou možnost předvést případným zákazníkům vlastní umělecké dovednosti. Jedním z prvních autoportrétů ve fotografii byl snímek Američana Roberta Cornelia v roce 1839, zajímavé je, že tento autoportrét je jedním z prvních portrétů člověka vůbec. Samozřejmě, že postupem času začali autoři volit formu autoportrétu i z jiných důvodů, často jde o jisté sebepoznávání, nebo jak už jsem zmiňovala u obrazových deníku, může jít o formu arteterapie. Osobně si myslím, že každý fotograf, si minimálně jednou práci se svým vlastním obrazem zkusil.

Annie Leibowitz

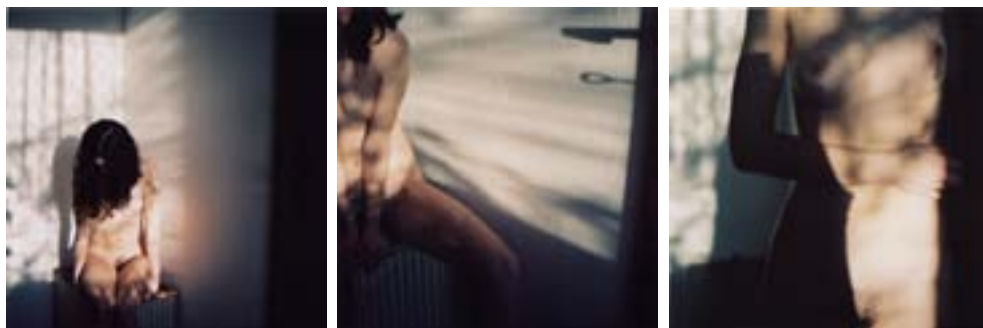

Helmut Newton

Zdeněk Lhoták

V současné době, jsou to převážně ženy, které se tímto tématem zabývají více pod povrch. Z velké části, jde více o sebevyjádření a vyřešení si tak vlastních problémů. Takovéto pojetí autoportrétů pak bývá opravdu hodně osobní. Často jde právě o formu osobního deníčku, bylo pro tedy opět velkým dilema, kam kterou autorku zařadit, protože formou autoportréту pracuje hlavně Věra Stuchelová, Markéta Bendová, Barbora Kuklíková, ale i Martin Cáb. Přesto mi přišlo správné, zařadit je převážně do obrazového deníku. Autorkou, která se autoportrétu věnuje opravdu v největší části své tvorby je Kristýna Moješčíková. Ona sama říká, že po objevení možností, které autoportrét nabízí, se pomalu přestala o ostatní témata zajímat. Vytvořila několik souborů jako například „Autoportréty v pyžamu“, zachycující sebe samu, vždy po ránu, sedíc na posteli, v různých typech pyžama, jak už nám název napovídá, fotografie jsou černobílé a poměrně strohé. Poetičtější souborem je „Sebeprojekce“, soubor fotek, nahých autoportrétů, využívající měkkého, ale přímého světla zapadajícího slunce, které vrhá do místnosti a na autorku svou hru stínů.

Kristýna Moješčíková – Sebeprojekce 2005

„Self- nude- fashion“ je vtipnou hrou na oblékání se. Autorka zde pěkně pracuje s barevným pojetím a výtvarným rozvržením snímků, kdy využívá optické neostrosti, geometrického pojetí povlečení a výrazným barevným akcentem nátělničku, jež tam figuruje.

Kristýna Moješčíková – Self – nude – fashion 2006

Soubor „Kitchen“ je rozdělen do tří částí, z nichž každá obsahuje čtyři fotografie. Místo je stále stejné, jen autorka se mění, vždy je jeden portrét v oblečení, jeden bez, jeden se svlečeným svrškem, a jeden úplně prázdný. Všechny soubory se odehrávají v malé panelákové kuchyňce v úhlu asi 180°.

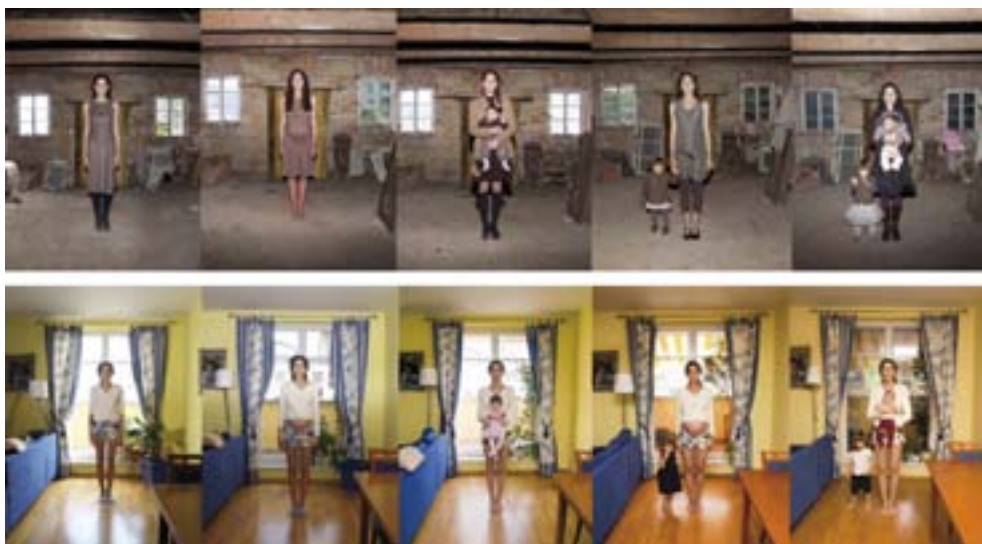
Kristýna Moješčíková – Kitchen 2007

Čím déle se autorka autoportrétem zabývá, tím více mě baví. V novějších souborech „bez názvu I.“ a „bez názvu II.“ už vnímám větší hru s obrazem, i když neobsahují velké množství fotek, jsou mnohem uvolněnější. Autorka už na nich není tolik poznatelná, tedy změna oproti prvním přímým pohledům do objektivu. Svou stavbou, výřezem těla i jednoduchým a přesto vzorovaným pozadím, nám jako divákovi dává větší prostor pro představivost a zároveň rozmanitější obrazovou potěchu. „Moje autoportréty vznikají často v noci, kdy je všude klid, nebo v pozdních odpoledních hodinách, a po většinu času spontánně. To taky trochu komplikuje možnost fotit někoho jiného, než sebe. Ve dvě v noci se dost těžko někoho přemlouvá k focení.“ Komentuje s úsměvem svou tvorbu Kristýna Moješčíková.

Kristýna Moješčíková – Bez názvu I. 2010

Autoportréty vytrvale fotografuje i Julie Štýbnarová. Její přístup je však úplně jiný. Pracuje časoběrnou metodou, a své portréty staví opakovaně, rok co rok pořád na stejná místa. Během krátkého času, jednoho roku, můžeme krásně sledovat, jak se autorce mění zásadní věci v životě. Můžeme tak říci, že těhotenství přišlo v pravou chvíli, rok nato už pózuje s dítětem, o rok později je znovu těhotná. Soubor, který pro autorku zřejmě nikdy neskončí, takže tuším, že ještě dlouho budeme mít možnost pozorovat, jestli příští rok přijde další dítě, nebo jak ty současné rostou. Bohužel už méně zdařily se mi zdá soubor, kdy stejnou metodou pracuje se svými blízkým, rodinnými přáteli aťak dál. I když onen princip opakovaného je pořád stejný, v kombinaci s více lidmi, možná i voleným prostředím, ztrácí na poetice, osobnějších autoportrétů, pouze s dětmi.

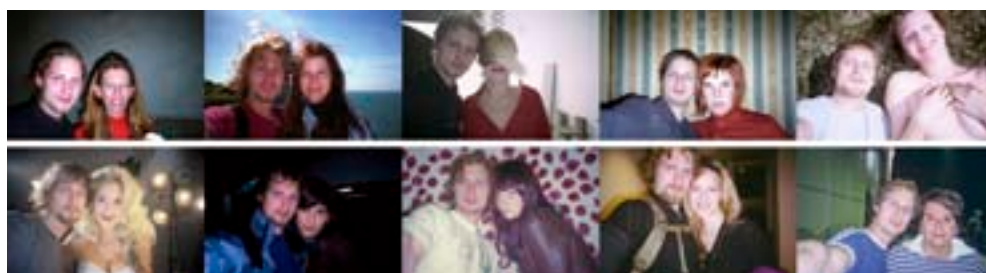

Julie Štýbnarová – Autoportréty 2009

Forma časoběrných souborů není ve fotografii ničím novým, připomeňme například již slavný soubor Nikolase Nixona „Sestry Brownovy“, na kterém

pracuje už od roku 1975. Tyto soubory opravdu s odstupem času nabývají na hodnotě, tvoří naprosto přesný záznam života stejných osob, což se po letech zdá naprosto fascinující.

Časosběrnou metodu používá i Petr Willert ve svém deníkovém souboru, na kterém pracuje už od roku 2002. Je to zvláštní pohled na vztah muže k ženám, ať už svým kamarádkám, nebo náhodně potkaným, a osloveným, ale také na sebe samotného. Myslím, že když autor tento soubor započal, ani netušil, jak dlouho se ho bude opravdu držet. Na rozdíl od Štýbnarové, používá, jednoduchý kompaktní fotoaparát a nataženou rukou fotí sám sebe s náhodně vybranými dívkami. Snímky nijak nearanžuje, vznikají spíše spontánně, kdykoliv autor potká nějakou zajímavou ženu, v Čechách nebo v zahraničí, náhodně s modelkou po focení, nebo na různých společenských událostech. Na rozdíl od Nixona je vlastně teprve v počátcích, ale už teď je to opravdu zajímavá sonda, nejen do vizuálního vzhledu a osobnosti autora, ale taky do společnosti jako takové.

Petr Willert – autoportréty se ženami 2003-2011

Zajímavou a úsměvnou hříčkou jsou fotografie Jiřího Ernesta. V komorním souboru „Mé dny“, pracuje s drobnými fotografickými útržky a skládá je k sobě. Výsledkem je barevná koláž složená z detailů autorova dne, včetně něho samotného.

Jiří Ernest – Mé dny 2007

Černobílou obdobou je soubor „Autoportrét“, poskládaný stejným způsobem, jen námět na fotografiích je výrazně veselejší, což je vlastně zajímavé, většinou tomu bývá naopak.

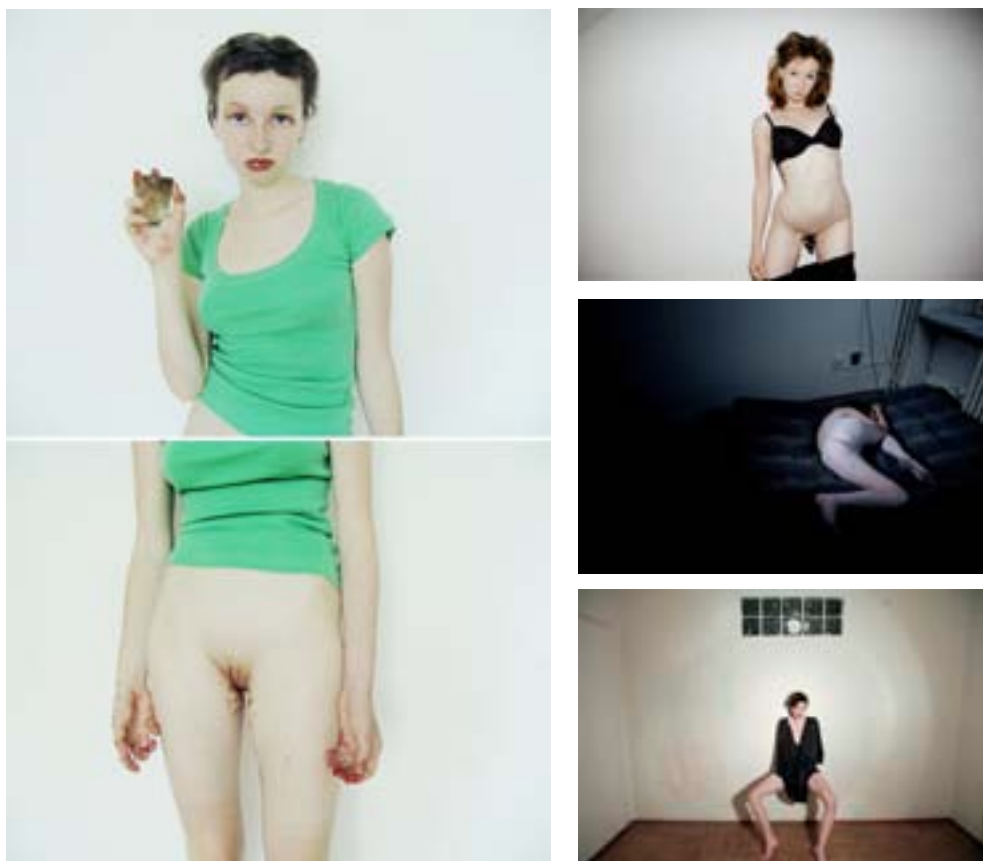
Jiří Ernest – Autoportrét 2003

Hodně osobní a pro autorku Michaelu Kašperovou, určitě hodně důležitý je soubor „Autoportrét“. Série šesti fotografií, zobrazující období nemoci a s tím spojené „temné dny“ se kterými se autorka snaží vypořádat způsobem pro ni přirozeným, fotografií. Fotografie zobrazují samotnou autorku, v různých detailech, citlivých výřezech. Fotografie jsou doplněné krátkým textem.

Michaela Kašperová – Autoportrét 2010

Kontroverzní autorkou je Lucie Michnová. Ve svých autoportrétech hodně opakuje lascivní témata, otevřené nahoty, vlastní onanie, dámského přirození, většinou zachycené při menstruaci. Autorka nám dává sama sebe natolik otevřeně, že nás to až děsí. Tento pocit umocňuje použitá technika přímého blesku, který nic nepřikrášluje, nezměkčuje ani nezakrývá. Pokud autorku neznáte a vidíte poprvé její fotografie, určitě vás budou na první pohled šokovat, po zhlédnutí více souborů po sobě, se ale člověk jaksi otupí a začne přemýšlet jinak. Tato autorka mě přitahuje a odpuzuje zároveň, její tvorbu sleduji už několik let a pomineme-li že autorka malinko zestárla, tak jako my všichni, v její tvorbě se velmi nic nového nestalo. Abych jí nekřivdila, občas převládne i potřeba zachytit sebe samu při jiné výtvarné činnosti, v klasičtějším pojetí portrétu, což mezi soubory lascivnějšími příjemně uklidní náš pohled. Otázka je, jestli se nám v tom stresu pak nezdá až nudný. Svě soubory nijak významně nepojmenovává, většinou je jen čísluje, případně datuje, rokem vzniku.

Lucie Michnová – Autoportrét 2006-2011

» Závěr

Cílem mé práce, bylo představit několik současných, hlavně mladých autorů, kteří se tématem intimity nějakým způsobem dotýkají. U některých to může být jen malou zastávkou, jen zkouškou něčeho nového, někteří se tomuto tématu věnují dlouhodobě a zaujatě. Avšak, ani krátkodobá zastávka nemusí znamenat nepochopení tématu, nebo jeho podceňování. Mám spíš pocit, že v osobních tématech občas uvízne každý, protože je těžké do své práce nepřenášet své emoce, nebo problémy. Osobní prožitky totiž máme všichni a většina z nás je běžně zachycuje, jen ne všichni jdou s „kůží na trh“. Svou práci jsem se snažila rozdělit do pomyslných skupin, kapitol. Nebylo však lehké, autory správně zařadit, protože většina, zasahuje do všech forem, které uvádím. Proto bych ráda na závěr dodala, že po dopsání práce, jsem si více než vědoma, že kapitoly lze brát pouze jako malé nasměrování, než striktní verdikt. Považuji za správné říct, že to co mají společné, je touha se vyjadřovat k osobním a blízkým věcem a je příjemné, že každý k tomu přistupuje rozdílně.

Nemůžu s jistotou říct, kam se bude toto téma dál vyvíjet, ale myslím, že můžu tvrdit, že nikdy z naší tvorby nezmizí, protože, můžeme měnit politické vlády, režimy, prodlužovat sukně, stříhat vlasy, ale základní principy našeho vnímání osobních prožitků, náš vztah k lidem kteří nás vychovávají, nebo naopak my je, nám zůstanou a vždy budou současné a aktuální.

» Literatura

BIRGUS, Vladimír a MLČOCH, Jan: Česká fotografie 20. století, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze/ KANT, Praha, 2010

BIRGUS, Vladimír a MLČOCH, Jan: Česká fotografie 20. století – Průvodce, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze/ KANT, Praha, 2005

Kolektiv autorů: Šestka – šest českých fotografických škol, KANT, Praha, 2008

PINKAVA, Jan; MLYNÁŘOVÁ, Lucie; HLADÍK, Michal: To nepodstatné, Vysoká škola uměleckoprůmyslová, Praha 2008

BRIČOVÁ, Kateřina; STUCHELOVÁ, Věra: Autoportrét – tisková zpráva k výstavě, Galerie Bazilika, České Budějovice 2008

Kolektiv Autorů: Menu – z prací studentů Ateliéru reklamní fotografie FMK UTB ve Zlíně, FMK UTB ve Zlíně, Zlín 2007

Časopis Fotograf: číslo 4 – Intimita, ročník třetí, 2004

Časopis Fotograf: číslo 13 – Rodina, ročník osmý, 2009

»Jmenný rejstřík

- Alt**, Hynek...31, 32
Bendová, Markéta...12, 13, 39
Benedict-Jones, Linda...4
Binka, Josef...3
Borecký, Patrik...25
Brousil, Radeq...37
Cáb, Martin...15, 16, 17, 39
Cónová, Magdaléna...26
Cornelius, Robert...38
David, Jiří...18
Erbenová, Kristýna...8, 9
Ernest, Jiří...42, 43
Franc, Roman...29
Goldin, Nan...3, 4
Hankeová, Jiřina...5
Holomíček, Bohdan...5
Jurdič, Jakub...36
Kašperová, Michaela...43
Knopová, Vendula...29, 30
Kolevová, Silvie...24, 25
Krejčová- Ponešová, Barbora...14, 15
Kruhlov, Dzmitry...13
Kuklíková, Barbora...19, 20, 21, 39
Kuttelvašerová-Stuchelová,
Věra...9,10, 11, 39
Lartugue, Jacques-Henri...3
Leibowitz, Annie...2, 38
Lhoták, Zdeněk...39
Lukavská, Tereza...36, 37
Malá-Millerová, Petra...23, 24
Měšťánková, Kateřina...22, 23
Michnová, Lucie...44
Milková, Silvie...13, 14
Moješčíková, Kristýna...39, 40, 41
Nadar...2
Nárožná, Vanda...21, 22
Newton, Helmut...38
Nixon, Nicholas...41
Pepe, Dita...26
Rubešová, Alžběta...34, 35
Sláma, Vojtěch...6, 7, 8
Steichen, Edward...18
Steinerová, Petra...26, 27, 37
Štýbnarová, Julie...41
Vajd, Alexandra...31, 32
Vyhnálková, Dagmar...32, 33
Willert, Petr...27, 28, 29, 42
Zbořilová, Zuzana...25